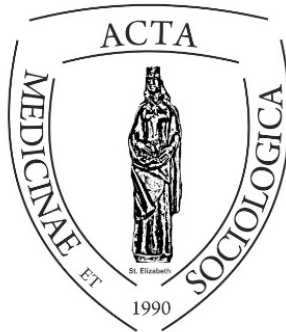

UNIVERSITY
OF DEBRECEN

FACULTY OF
HEALTH
NYÍREGYHÁZA

ACTA
MEDSOC
VOLUME 7.
2016

Nyíregyházi fiatalok lakhatásának jellemzői

Characteristics of Young People's Housing Situation in Nyíregyháza

Szoboszlai Katalin

Abstract

This article describes the characteristics of housing for young people and highlights the factors that affect the ability of the city to retain the young generation. Young people usually live in or move to a place where they can find a well-paying job, and where they believe their plans for the future will come true. If their existence is secure then they begin to think about having a family and becoming parents. They want to live where there is potential for the future with job security, with good income and nice housing. These factors are critically important and the municipality must pay attention to housing if they want young people to remain in the community.

Keywords: housing for young people, housing policy, municipality

Absztrakt

A tanulmány ismerteti a nyíregyházi fiatalok lakhatásának jellemzőit, és kiemeli azokat a tényezőket, melyek befolyásolják a város nemzedék megtartó képességét. Az ifjú korosztályok jövőbeni lakhatására fontos odafigyelni az önkormányzatnak. A fiatalok rendszerint azon a helyen élnek, ahol jól jövedelmező munkát találnak, ahol terveiket megvalósíthatják. A fiatalok biztos egzisztencia mellett gondolnak családalapításra és gyermekvállalásra. A fiatal nemzedék megtartásához jövőt szükséges kínálni számukra a munka, a jövedelem és a lakhatás biztonságának összekötésével.

Kulcsszavak: fiatalok lakhatása, lakáspolitikai, önkormányzat

Bevezetés

A tanulmány célja a „Nyíregyháza életminősége” panelvizsgálat és a „Nyíregyháza Ifjúsága 2015” kutatás adatainak elemzésével a fiatalok lakhatással kapcsolatos jellemzőinek bemutatása, valamint a témában megjelent szakirodalmak felhasználásával olyan jellegzetességek kiemelése, melyek befolyásolhatják a város nemzedékmegtartó képességét.²³

A lakással és lakhatással kapcsolatos témakör tágabb kontextusa a lakáspolitikai. A társadalompolitika részeként a lakáspolitikai célja lakáspolitikai elvek, koncepciók kidolgozása és megvalósítása, az emberhez méltó lakhatás megteremtése, a lakhatás biztonságának fenntartása a szociálpolitika és a jog eszközeivel. A lakáspolitikai mind állami, mind önkormányzati szinten lényeges társadalompolitikai tényező, mivel a megfelelő lakás, a megfizethető lakásforma megléte vagy hiánya hatással van a munkavállalásra, a gyermekvállalásra, a jövő alakítására.

A nyíregyházi ifjúságkutatás két korcsoportra terjedt ki. A helyi középiskolákban tanuló 15-18 évesek 240 fős mintája az egyik, míg a 19-29 évesek 253 fős mintája a másik vizsgálati csoport a kutatásban²⁴ (Husztai, Takács és Hüse, 2016).

A kutatásban használt kérdőív illeszkedik a „Magyar Ifjúság 2012” országos, nagymintás ifjúságkutatáshoz, ami az országos és helyi eredmények összevetésére ad lehetőséget.

²³ Fontos megjegyezni, hogy a „Magyar Ifjúság 2012” kutatásból készült tanulmánykötetben nem található önálló fejezete a lakhatásnak, az adatok részleges elemzése fellelhető a második és a harmadik kötetben. Ennek hiányában többnyire a meglévő helyi adatokra és elemzésekre támaszkodhatom jelen tanulmányban.

²⁴ Az anyag és módszer leírása részletezésen megtalálható a fent hivatkozott tanulmányban.

A nyíregyházi kérdőív témaköreit tekintve a vizsgálati eredmények egyes területeken egybevetethetők a „Nyíregyháza életminősége” vizsgálat paneljeivel.²⁵

A „Nyíregyháza Ifjúsága 2015” vizsgálatban szereplő fiatal korosztályok lakhatása többnyire összekapcsolódik szüleik lakhatásával. A 15-18 évesek életkorukból adódóan az esetek jelentős részében szüleik, nevelőik háztartásában élnek, ezért az elemzéshez felhasználok a „Nyíregyháza életminősége” kutatások lakásra és lakhatásra vonatkozó elemzéseit (Szoboszlai, 2010, 2012 és 2015).

A 19-29 évesek együttélése a szülőkkel már nem annyira egyértelmű, mint a megelőző korosztályban, az ő esetükben a munkavállalás, a tanulmányok, a jövőt alapozó perspektívák befolyásolják a lakhatási és együttélési formákat.

Lakásjellemzők a 2010-es években Nyíregyházán

Nyíregyháza város lakosságszámában történt kisebbfajta csökkenés mellett a város lakásállományában 15 százalékos növekmény tapasztalható 2001 és 2013 között.

1. sz. tábla: A lakónépesség és a lakások számának változása 2001-2013.

Év	Állandó népesség száma (fő)	Lakások száma (db)
2001	118.795	44.145
2008	118.874	50.296
2010	119.094	51.057
2011	119.746	51.274
2013	118.125	51.702

Forrás: KSH, 2001. és 2011. évi népszámlálási adatok és 2013. évi városadatok

Az enyhe népességfogyás a természetes szaporodás lassulásának és mobilitásra képes lakossági csoportok elköltözésének következménye, ennek ellenére a betelepülők számának növekménye ellensúlyozza a kedvezőtlennek látszó demográfiai folyamatot. Lakóhelyváltást jelentő mobilitásra jórészt azok a távoli hazai vagy külföldi munkaerőpiacon kínált munkákat elvállaló fiatalok képesek, akiket vélhetően a szülői család életformája, lakástulajdona nem köt helyhez.

A város korszerkezete a gyermekkorúak arányának stagnálását, az időskorúak arányának lassú növekedését mutatja. Nyíregyháza korszerkezete összehasonlítva a többi megyei jogú várossal a legkedvezőbb, ami figyelembe véve az elvándorlást és

²⁵ Fábián és mtsai által 2008 és 2015 között végzett elemzések, és e tanulmányban is több helyen hivatkozott tanulmánykötetek.

a betelepülést, ez idő szerint pozitívnak mutatkozik a fiatal korosztályok városunkban élését tekintve (Malakucziné, 2015).

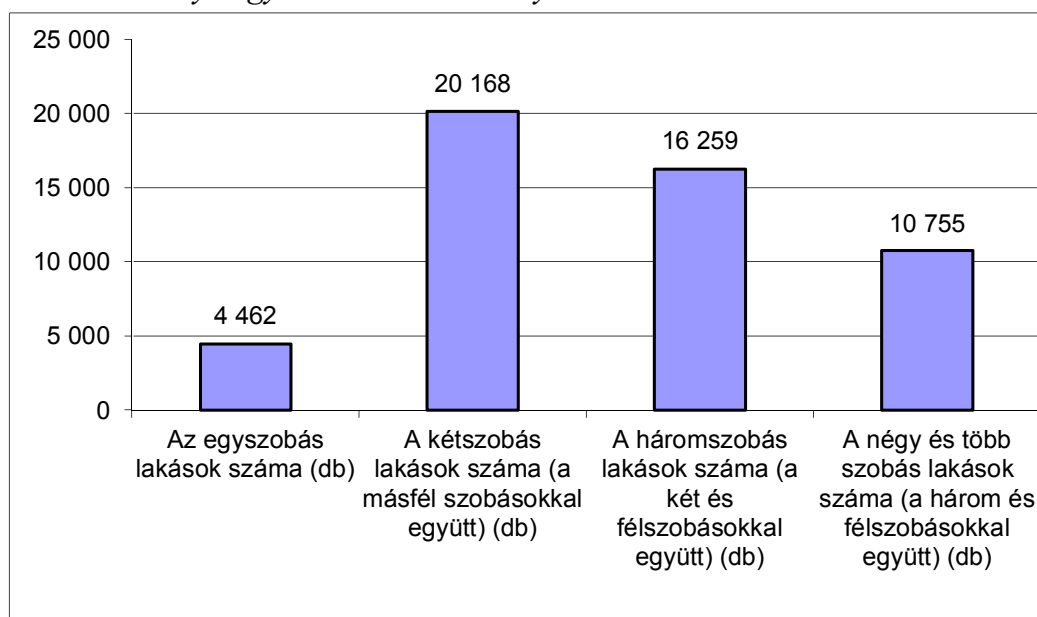
Enyhe növekmény mutatkozik az újonnan épített lakások tekintetében a város lakásállományában. A kétezres évek első felében láthatunk jelentősebb emelkedést a lakások számát tekintve, utána mérsékeltebb a növekedés a lakásállományban. Lakásszám gyarapodást nagyjából a tulajdonosok és a vállalkozók által épített lakások eredményeztek az elmúlt tizenöt évben. Nagyobb volumenű önkormányzati lakásépítésre a kétezres évtized végén került sor a 114 lakásos bérház felépítésével Örökösöldön. Az önkormányzat ezekkel a lakásokkal éppen a fiatal felnőttek családalapítását hivatott segíteni, ámde ez a lakásszám sem mennyiségben, sem lakásmobilitásban nem elegendő az érintett korosztálynak. Szociális bérlakások tekintetében éppen akkora a hiány az igénylők számát tekintve a városban, mint amennyi bérlakás szerepel a nyilvántartásban (Szoboszlai, 2015).

A lakáshoz jutást tovább nehezítő tényező a lakásállomány szerkezetében kereshető. A lakások számottevő többsége magánszemély tulajdonában és lakhatásában van, kisebb hányada bérlők által lakott piaci bérlemény vagy szociális bérlakás. A lakások tulajdoni szerkezetének jellegzetessége dominánsan a saját vagyont helyezi előtérbe szemben a bérleményekkel. A lakosság otthonteremtési alternatíváit csökkenti ez az évtizedek óta rögzült helyzet – nem csak a városban, hanem az egész országban –, mivel ennek teljesítéséhez sokszor erőn felüli terheket vállalnak a családok, és befutnak számukra is kedvezőtlen terhek vállalásába²⁶ (Szoboszlai, 2015).

A bérlakások piacán főként a kis alapterületű és összkomfortos lakások ára mutatott növekedést az elmúlt években. Ezek az alacsony lakásfenntartási költséggel járó lakások főleg panelépítésűek, a város jó közlekedéssel és infrastruktúrával rendelkező területein találhatók, ezért kedveltek a piaci költségeket fizetni képes bérlők körében. Az önkormányzat kezelésében lévő hasonló minőségű bérlakások fenntartási költségei a legkedvezőbbek, mivel a költségszámításnál olyan szociális szempontokat is figyelembe vesznek, mint jövedelem, kiskorúak száma, lakáskomfort, mindezek a szempontok azonban nem jelennek meg a piaci bérlemények árának meghatározásakor.

²⁶ Otthonteremtési, lakásépítési hitelekkel épített lakások.

1. sz ábra: A nyíregyházi lakásállomány összetétele a szobák számát tekintve

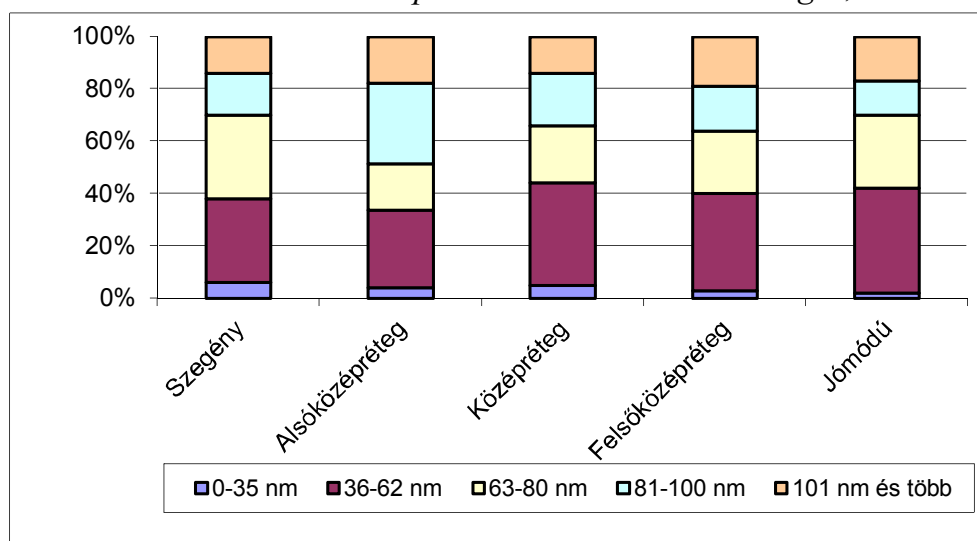
Forrás: KSH, 2013. Nyíregyháza városadat

A városban található lakások többségében két- és háromszobások a félszobákat is beszámítva. A lakások alapterülete 40-59 m² az összes lakott lakás egyharmadában. A 100 m²-t meghaladó alapterületű lakás a lakásállomány 22 százalékában jellemző (Szoboszlai, 2012).

Az ifjúságkutatásban vizsgált korosztályok esetében minimális arányú különbség látszik a lakóépületek jellegében. A válaszokból kiderül, hogy a 15-18 évesek 55 százaléka családi házban, 18 százalék panellakásban és 15 százalék régi és új építésű társasházban lakik a hozzátartozóival. A lakások többnyire kedvező adottságúak, tehát világosak, tágasak, rendezettek és vannak köztük régi és újjépítésűek is az ifjak válasza alapján.

A 19-29 évesek közel 50 százaléka családi házban, 19 százalék panellakásban és 29 százalék régi és új építésű társasházban lakik a hozzátartozóival. Ez a korosztály, hasonlóan az előbbihez kedvező életkörülményekről számolt be a lakások jellemzésekor.

2. sz ábra: A lakások alapterülete és társadalmi rétegek, 2012

Forrás: Nyíregyháza város életminősége, 2012

Az egyes társadalmi rétegeket vizsgálva nem jelenthető ki, hogy a szegények kisebb alapterületű lakásban, míg a jobb módon élők nagyobb alapterületű lakásokban élnek. Minden alapterület kategóriában fellelhető többféle jövedelmi helyzetben lévő háztartás. Vegyes a kép, egyszemélyes háztartást is találunk a személyes szükségletet meghaladó lakásban, míg gyerekes, sokgyerekes családok élnek igen szűkös, zsúfolt lakásokban, mely otthonok messze nem elégítik ki a személyes életterre és közös együttlétre való igényeket (Szoboszlai, 2012).

A nyíregyházi háztartások 16 százalékában idős emberek élnek egyszemélyes háztartásban, és ezeknek a háztartásoknak közel egytizedében az egyedül élő személy betöltötte a 65. évét (Pátyán, 2012).

Ezek a városlakók olyan lakásokban élnek, melyeket családjuk szükségletei alapján szereztek meg vagy alakítottak ki megelőző életszakaszokban. Mára ezek a lakások messze meghaladják személyes szükségleteiket és lakhatásra fordítható kiadásait.

A lakhatás költségei egyre inkább meghatározók lakásépítéskor és lakásvásárláskor. A háztartás jövedelemének 25 százalékát meghaladó lakáskiadások elviselhetetlen terheket raknak a létminimum alatt élő családokra. Magyarországon a háztartások átlagosan bevételeik 24 százalékát költik lakhatásra szemben a 22 százalék EU átlaggal. Az EU húsz tagállamában lényegesen kevesebbet költenek a háztartások lakáskiadásra, mint Magyarországon. Ez azt jelenti, hogy a háztartások bevételeiből a lakhatás költségei a nélkül megfizethetők, hogy azok veszélyeztetnék további alapszükségletek kielégítését. Hazánkban, a legszegényebb háztartásokban a lakhatás szűken vett költségei 26 százalékot tesznek ki.²⁷ Ezekben a háztartásokban élők

²⁷ Lakásfenntartás és lakás rezsi költségek tartoznak ide.

relatíve a legkevesebb bevételből a legtöbbet költik lakhatásra. Ismerve a legszegényebbek lakhatási körülményeit, a relatíve magas költségű lakhatás olyan lakásokban valósul meg, melyek messze elmaradnak laksűrűséget, komfortosságot, épület karbantartást tekintve a település átlagos vagy jobb anyagi helyzetben lévő háztartásainál (Habitat for Humanity, 2015).

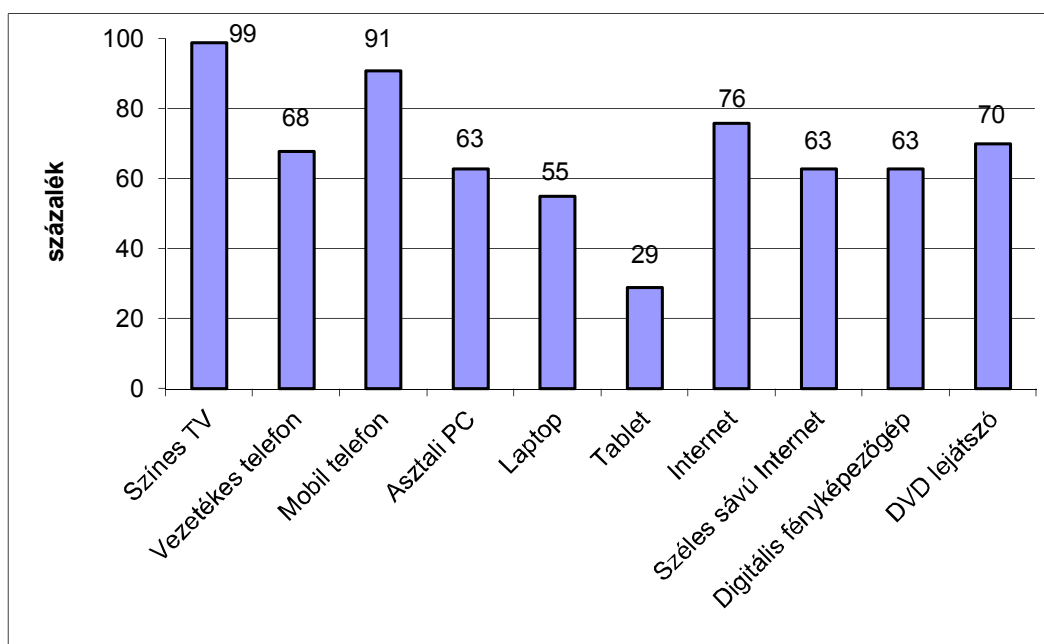
A lakhatás költségeinek kifizetése rendszerint a kevés bevétellel rendelkező, gyerekes családok esetében jelent gondot. A Habitat for Humanity közlése alapján minden ötödik háztartásra jellemző az országban, hogy egy befizetési csekkel elmaradásban van.

A legszegényebbek 30 ezer forintnál nem több egy főre jutó jövedelemből képtelenek hiánytalanul kifizetni a lakhatás legszükségesebb költségeit annak érdekében, hogy legyen fűtésük, villamos energiájuk és gyermekeikkel közös lakhatásuk a városban. Az anyagi nélkülözés és a rossz lakáskörülmények együttesen előidézhetik a gyerekek családból történő kiemelésének veszélyét. A megelőzés ebben az esetben nemcsak jobb lakhatási feltételeket, hanem a gyerekek családban tartásának biztonságát is szolgálja.

Az elszegényedő és szegény családok bevételeinek közel 25 százalékát kitevő lakhatási költségek ugyancsak veszélyeztetik a lakhatás megtartását, hiszen váratlan kiadást ezek a családok nem képesek önerőből finanszírozni. Ezeknek a családoknak okvetlenül szükséges olyan fenntartható lakhatási alternatívát és támogatást biztosítani, melyek segítik őket a megfizethető, komfortos és biztonságos lakásban éléshez.

A nyíregyházi lakások felszereltsége többnyire megfelel a kor színvonalának.

3. sz. ábra: Elektronikai eszközök a lakásban

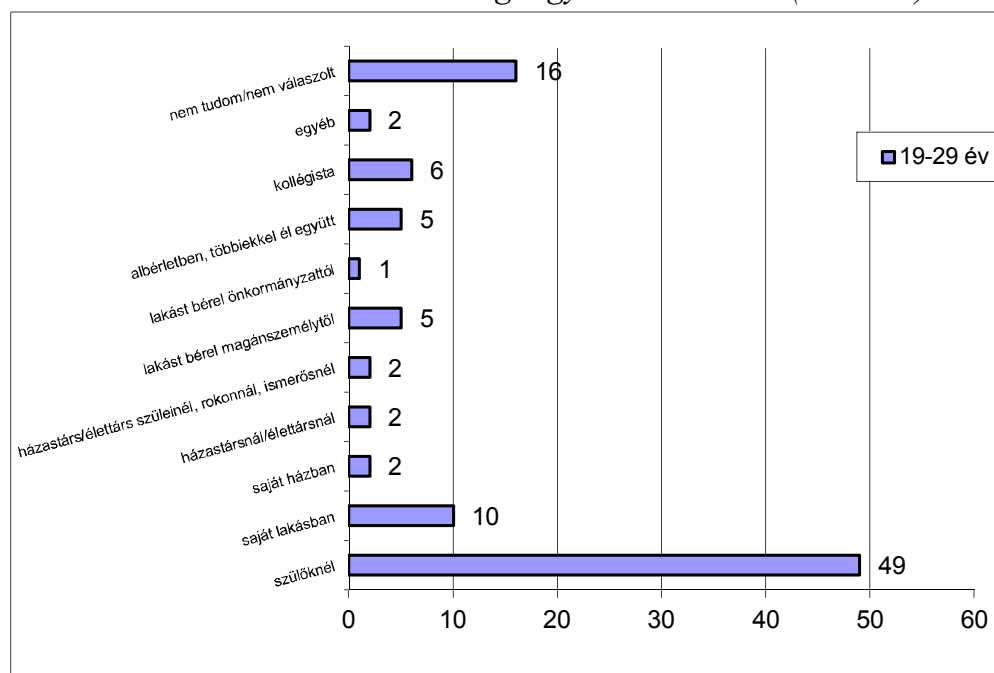
Forrás: Nyíregyháza életminősége, 2015

A háztartások rendelkeznek médiaeszközökkel, szinte minden háztartásban van televízió és mobiltelefon. Az asztali és hordozható számítógép-állomány évről évre gyarapszik, és ugyanez figyelhető meg az internet és a szélessávú internet vonatkozásában. A tablet a háztartások közel 30 százalékában megtalálható, ennek növekedése várható, ismerve az infokommunikációs eszközök használatának gyors elterjedését. Mindezeknek a felhasználói a digitális bennszülöttként megnevezhető ifjú korosztályok, akik tanuláshoz és szórakozáshoz egyformán használják ezeket az eszközöket (Szoboszlai, 2015).

Az ifjúság lakhatásának jellemzői Nyíregyházán

Az ifjúságkutatás két korosztályának lakhatása életkorából adódóan eltéréseket mutat. A 15-18 éves korosztály 80 százaléka a szüleivel, az állandó lakóhelyén él együtt az év legnagyobb részében. A 19-29 évesek 65 százalékának állandó lakóhelye a szüleinél van, de csak közel 50 százaléka él együtt a szüleivel az év nagy részében. Ennél a korosztálynál a lakhatás és az együttélés más formái is megmutatkoznak.

4. sz. ábra: Hol lakik az év legnagyobb részében? (százalék)

Forrás: Nyíregyháza Ifjúsága 2015

A húszas éveikben járók állandó lakása és otthona jellemzően Nyíregyházán van. A lakhatást tekintve további városokat említettek a fiatalok, úgymint Budapest, Debrecen és Eger. Mindhárom város jelentős felsőoktatási központ, vélhetően a fiatalokat a tanulmányok késztetik hosszabb idejű lakhatásra ezekben a városokban.

A 15-18 éves korosztály megközelítően 90 százaléka az édesanyával él együtt és 65 százalékuknál az édesapa is velük él a háztartásban. Nevelőapa a korosztály 12 százalékánál van a családban. Az ifjak 55 százalékának van egy testvére és 35 százaléka kettő testvért említett. A 18 év alattiak 4 százaléka gyermekével él együtt.

A 19-29 éves korosztály 60 százaléka az anyával él együtt és 45 százalékuknál az apa is velük él a háztartásban. Nevelőapa 6 százalékban van jelen a családban. Testvér a fiatalok közel 80 százalékánál előfordul, egy testvér 40 százalékban, míg két testvér 39 százalékban van jelen az életükben. A huszonévesek 4 százaléka házastárssal, 10 százaléka élettárssal és 11 százaléka gyermekkel él együtt.

A lakhatás és a lakásjellemzők megítélése inkább pozitív a fiatalok értékelésében, csupa olyan jellemzőt értékeltek kedvezően, melyekből gondolhatjuk, hogy jelen életszakaszukban elégedettek a szülői otthonnal.

Mindkét vizsgált korcsoportra jellemző a párkapcsolat. A 15-18 évesek többnyire különálló párkapcsolatban vannak, míg a 19-29 évesek közel ötven százaléka nem hivatalosan él együtt jelenlegi párjával. Az első élettársi kapcsolatlétesítés 20-26 év közé esik. Az átlagos házasságkötési életkor 24 év a 19-29 éveseknél (R. Fedor, 2016).

A párkapcsolatok tartóssá válása, az együttélés és a házasságkötés a fiatalok jövőépítésének része, amihez szükség van megfelelő lakhatásra.

A vizsgált korosztályokhoz tartozó fiatalok másképpen ítélik meg társadalmi helyzetüket. A szubjektív besorolást tekintve a 15-18 évesek kedvezőbben látják családjuk társadalmi helyzetét, megközelítően kétharmaduk a középosztályba, ezzel szemben a 19-29 évesek egynegyede az alsóközéposztályba, míg kicsivel több, mint fele a középosztályba sorolja be magát. Az idősebb korosztály egytizede az alsó osztályba gondolja önmaga, illetve családjá társadalmi helyzetét. A „Nyíregyháza életminősége” kutatás objektív mutatói alapján megállapítható, hogy a fiatalabbak felülértékelték társadalmi helyzetüket, a 19 évesnél idősebbek az önbesorolásban realisabbak voltak. A nyíregyházi panelkutatás legfrissebb adatai alapján objektív tényként kezelhetjük, hogy növekszik az átlagos jövedelem a városban. Az ifjúság mintában lévők 8 százalékának átlag alatti összjövedelme van a háztartásban. A fiatalok egynegyede úgy ítéli meg, hogy napi megélhetésre költik el a háztartás jövedelmét, félretenni nem tudnak, éppen hogy csak kijönnek a pénzükből. A takarékoság a háztartások 43 százalékánál esetenként jellemző, míg 29 százalékánál rendszeresen félretesznek pénzt a háztartás bevételeiből. A szülőkkel együtt élő fiatalok kedvezőbb helyzetben vannak a takarékoságot tekintve, mint az idősebb korosztályhoz tartozók. A 19-29 évesek harmada nem tud félretenni pénzt, míg egyötöde rendszeresen takarékoskodik. (Takács – Huszti, 2016)

A vizsgált korosztályokba tartozóknál a tanulás és a munkavégzés egyaránt megjelenik. A teljes minta 43 százaléka a tanulást, míg 44 százaléka a munkavégzést tekinti fő tevékenységének. A tanulás melletti munkavégzés is jellemző a korcsoportoknál, ami főként diákmunkában valósul meg. A 19-29 évesek 20

százaléka 60 ezer forint alatti jövedelemmel rendelkezik, 56 százaléka 61 és 120 ezer forint, míg 24 százaléka 121 és 350 ezer forint közötti jövedelmet tud magáénak (Kállai, Lengyel, Nyírcsák, 2016).

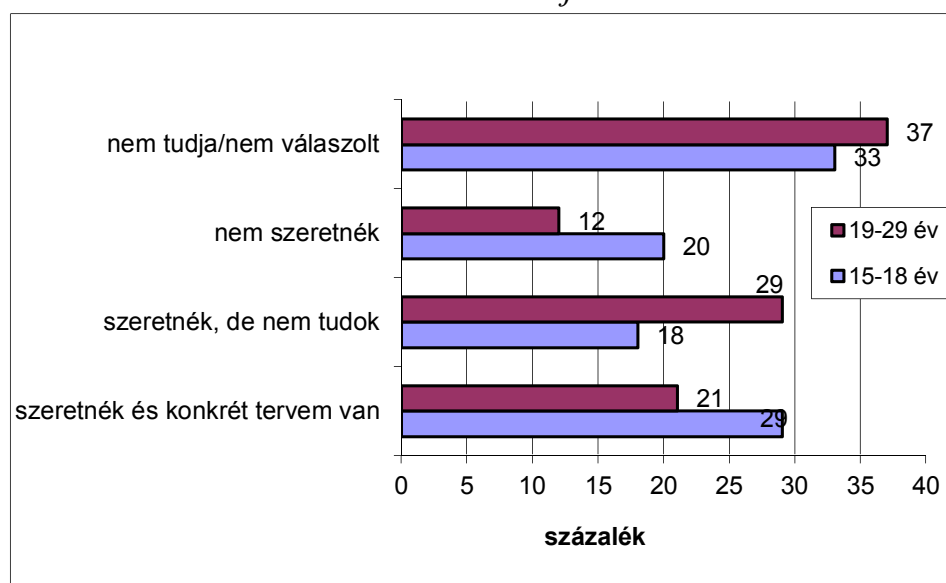
A munkavállaló korú fiatalok egy részének van tapasztalata a munkanélküliségről. A többnyire hat hónapot el nem érő munkanélküliség után képzés vagy egy új munkalehetőség mozdította ki őket a munkanélküliségből. A fiatalok 62 százaléka kedvezőnek, 19-19 százaléku kedvetlennek vagy éppen közömbösen ítéli meg az elhelyezkedési lehetőségeket. Szembetűnő az eltérés a külföldi munkavállalással kapcsolatosan, ami a 15-18 évesek 80 százalékának áll szándékában. A külföldi munkavállalás tervezésével kapcsolatban körültekintőbbek a 19-29 éves korosztályhoz tartozók. Közülük 60 százalék tervez egy jövőbeni munkavállalást külföldön. A külföldi tartózkodás motivációi a megélhetéshez, a nyelvtanuláshoz, tapasztalatszerzéshez és karrierépítéshez kapcsolódnak. Visszatartó tényezőként említik meg a fiatalok a családi, baráti és települési kötelekeket (Kállai, Lengyel, Nyírcsák, 2016).

Menni vagy maradni?

A fiatalok elköltözési hajlandósága rendszerint a munkavállalással és a családalapítással szokott felmerülni. A szüleikkel közös háztartásban élő fiatalok elköltözési terveiben is találunk különbségeket a két korosztálynál.

Egy kedvezőbb munkalehetőség érdekében a fiatalabb korcsoportba tartozók bátrabban vállalnák a költözést egy másik településre, egy másik megyébe vagy egy másik országba. Ezzel szemben a 19-29 évesek visszafogottabbak a kérdést illetően, ők egy másik városban inkább gondolkodnak, mint egy másik országban. A fiatalok 36 százaléka tart elképzelhetőnek külföldi munkavállalást ebben a korcsoportban (Kállai, Lengyel, Nyírcsák, 2016).

5. sz. ábra: Elköltözne-e a közeljövőben a szülőktől?

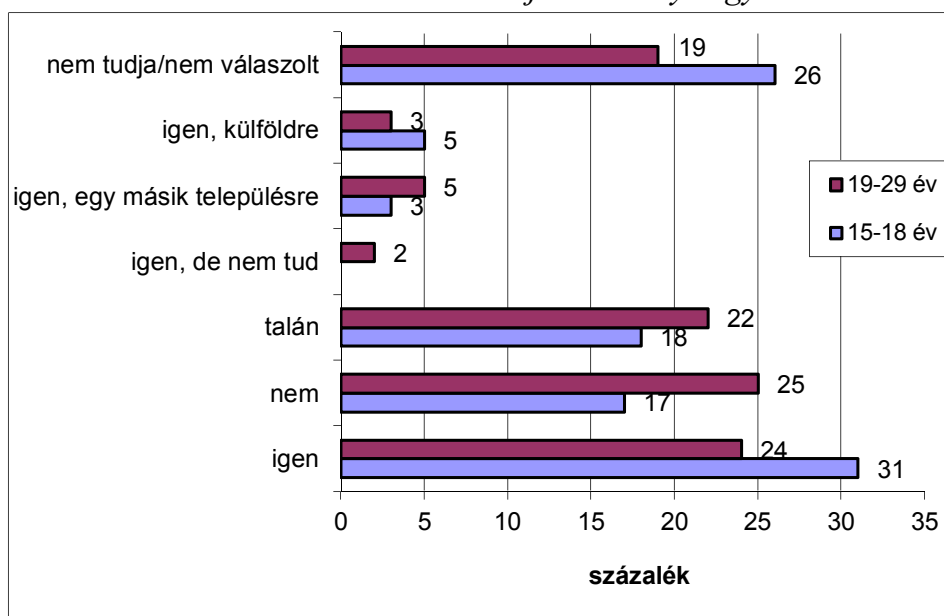

Forrás: Nyíregyháza Ifjúsága 2015

A 15-18 évesek közel 30 százaléka konkrét tervekkel rendelkezik a költözéshez, míg a huszonévesek 21 százaléka mondja el ugyanezt magáról. Észrevehetően ők megfontoltabbak, talán jobban látják azokat az akadályokat, melyek megnehezítik a szülői háztól való elköltözést. A huszonévesek közel 30 százaléka valami miatt nem tud „kirepülni” a szülőktől. Vélhetően a családi fészek kényelmének feladását addig nem teszik meg, amíg nem rendelkeznek az ehhez szükséges feltételekkel. A bizonytalanságot erősítő „nem tudom” válaszok is erre mutatnak.

Az országos ifjúságkutatás megállapítja, hogy minden ötödik 19-29 éves él külön a szüleitől. Az országos adatok elemzéséből kitűnik, hogy a munkanélküliség, a kilátástalanság és a létbizonytalanság gyengítik a fiatalok önálló lakhatásának megvalósulását (Fekete-Prazsák, 2012).

6. sz. ábra: *Elköltözne-e a közeljövőben Nyíregyházáról?*

Forrás: Nyíregyháza Ifjúsága 2015

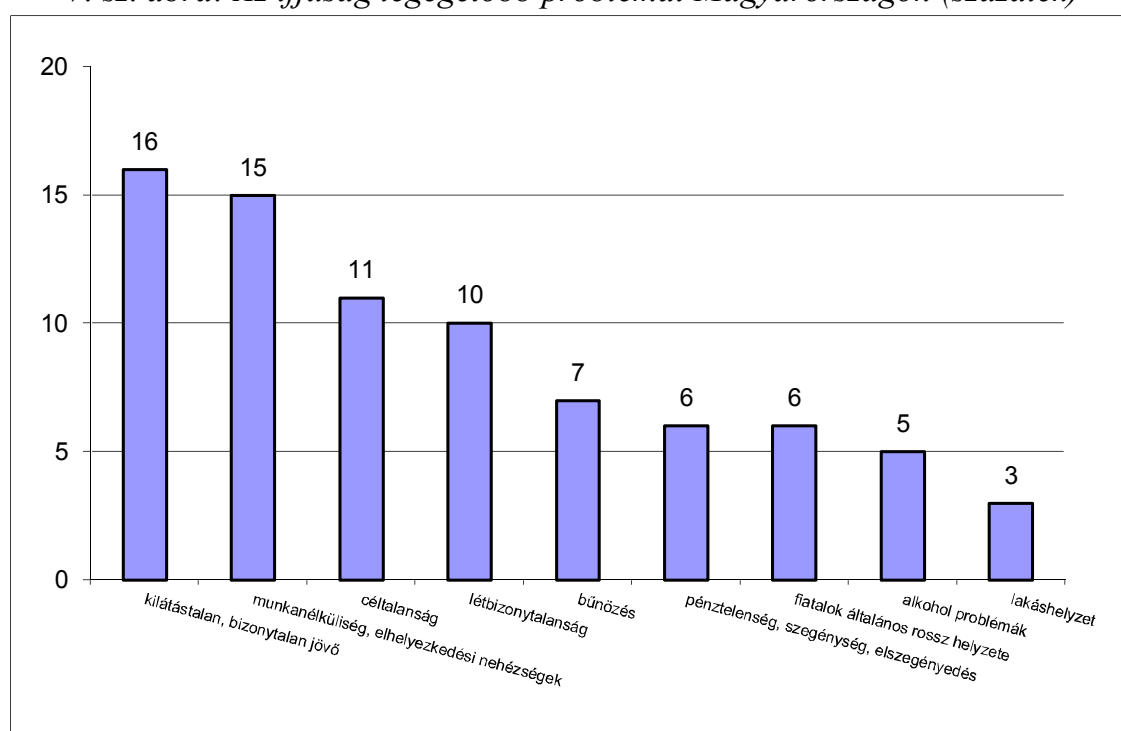
Az ifjúság városunkból való elköltözési terveiben hasonló arányokat fedezhetünk fel, mint a szülőktől történő különélést tekintve. A 18 év alattiak 39 százaléka határozottan költözéspárti, közülük 5 százaléka külföldre és 3 százaléka egy másik településre költözne el. A 19 éven felüliek 31 százaléka költözne el Nyíregyházáról, közülük 5 százaléka egy másik településre és 3 százaléka külföldön élne szívesen. Ez utóbbi korosztály 25 százaléka a jövőben is városunk lakója szeretne maradni, és további 22 százaléka bizonytalan ennek megítélésében. Mindkét korosztálynál jelentős az érdemi válaszhiány, ők nem gondolkodnak egyelőre ezen a kérdésen.

Az ifjúság megítélése alapján mostani lakáskörülményeik megfelelőek. A 15-18 éves korosztály 83 százaléka elégedett a lakhatásával, míg a 19-29 éves korosztály

75 százaléka mondja el ezt magáról. A válaszokat tekintve vélhetően róluk a szüleik gondoskodnak, kevesebb önállósággal rendelkeznek a létfenntartásban, az ő elégedettségük tapintható ki a válaszokban.

A Tárki elemzése rámutat arra, hogy a magyar fiatalok 25 éves koruk után sem szívesen hagyják el a szülői otthon biztonságát. A 18-34 éves korosztály kétharmada élvezi a „mamahotel” kényelmét. A szülővel közös háztartásban élő „Pán Péter-generáció” viselkedése összefüggésbe hozható a felsőoktatásban eltöltött időszak kitolódásával, a családalapítás későbbre halasztásával, a fiatalok körében jellemző magas munkanélküliséggel (Tárki, 2014).

7. sz. ábra: Az ifjúság legégetőbb problémái Magyarországon (százalék)

Forrás: Harmadrészt – Magyar Ifjúság 2012

A kilátástalan és bizonytalan jövő, a céltalanság, a munkanélküliség, a létbizonytalanság és a szegénység olyan tényezők, melyek gyengítik a fiatalok társadalmi életesélyét, és növelik kiszolgáltatottságukat a megélhetést és a szülőktől való leválást tekintve.

A fiatalok az önálló lakhatás hiányát kevésbé élik meg problémának, mint esetlegesen a szüleik. A „Magyar Ifjúság 2012” kutatásban a fiatalok a kilencedik helyen említették a legégetőbb problémák között a lakáshelyzetet. Ebből is látszik, hogy önmagában nem a lakhatást, hanem más olyan tényezőket látnak problémának, melyek megnehezítik szülői háztól való elköltözést, az önálló lakhatás megvalósulását.

Javaslatok a fiatalok lakhatásával kapcsolatos koncepcióhoz

A nyíregyházi ifjúságkutatás eredményeiből arra következtethetünk, hogy a vizsgált korosztályok kevésbé tekintik problémának a lakhatást az életükben. Ez mindaddig helyénvaló megállapítás lehet, ameddig a szülő otthont ad kiskorú és felnőtt gyermekének. Ennek ellenére nem tekinthetünk el olyan társadalmi folyamatoktól, melyek számottevő változást hoztak a mostani huszonévesek életében. A 15-29 éveseknél jellemzően kitolódik a tanulási idő, később kezdenek dolgozni, harminc évhez közel vállalják az első gyermeket. Jövőképük a biztonságos létfeltételekről szól, amihez szakmára, diplomára, jól fizető munkára, lakásra van szükség, majd ezek után következik a családalapítás, a gyermekvállalás. Különösen helytállóak ezek a megállapítások az érettségivel és felsőfokú végzettséggel rendelkezőkre.

A lakhatás várhatóan néhány év múlva jelentkezik problémaként a vizsgált korosztály életében. A szülői fészekből való kirepülés, saját otthon teremtése önerőből, családi segítséggel keveseknek sikerülhet. Szükséges, hogy az állami lakásépítési-és vásárlási támogatások mellett az önkormányzat is segítse a fiatalok letelepedését a városban.

Támogatási formák lehetnek:

- Szociális bérlakásprogram fiataloknak az önálló életkezdés segítéséhez. A felkínált lakások alapterülete illeszkedjen a háztartás létszámához, egyedül élők is kapjanak lehetőséget szociális bérlakásra. A program összeköthető munkavállalással, lakáscélú előtakarékossgal, és 5-10 év időtartamban jelentene a fiatal bérlőknek otthont.
- Első lakáshoz jutó, helyben dolgozó és letelepedni kívánó fiatalok kamatmentes kölcsöne. Ez a támogatás most is létezik. Érdemes lenne az elérhető összeget emelni, jobban segítve a fiatalokat a lakásvásárlásban.
- Lakbértámogatás fiatal lakásbérlőknek. A támogatás összeköthető munkavállalással, lakáscélú előtakarékossgal, és 5-10 év időtartamban jelentene támogatást a fiatal bérlőknek.
- Generációk (újra)együttélése programban idősek és fiatalok közös háztartásban élésének támogatása. Ez a program a gondoskodásra fókuszál, ahol az idősek gyerekeikben, unokáikban találnak segítőt a mindennapokban, a fiatalok számíthatnak az idősek aktivitására a kisgyerekekrevelésben, a háztartásban. Ez a program elsősorban a nagyobb alapterületű családi házakban élőknek jelentene lehetőséget a közös életre.

Összegzés

Az ifjú korosztályok jövőbeni lakhatására fontos odafigyelni az önkormányzatnak. A vizsgálatok rámutatnak arra, hogy a lakhatás szorosan összekapcsolódik a

munkavállalással és a jövedelem biztonsággal, ezért az önkormányzatnak e három tényezőt együttesen érdemes kezelni. A fiatalok rendszerint azon a helyen élnek, ahol jól jövedelmező munkát találnak, ahol terveiket megvalósíthatják. A fiatalok biztos egzisztencia mellett gondolnak családalapításra és gyermekvállalásra. Több százezer honfitársunk külföldi munkavállalással találja meg a biztonságos életet, ami külhoni letelepedéssel jár együtt. A fiatal nemzedék megtartásához jövőt szükséges kínálni számukra a munka, a jövedelem és a lakhatás biztonságának összekötésével. Egy jövőbeni nyíregyházi lakáspolitikai koncepció tartalmazhatja a fiatal nemzedék megtartásához szükséges lakhatást elősegítő terveket.

Felhasznált irodalom

- 1.) Huszti É., Takács P., Hüse L. (2016): A „Nyíregyháza Ifjúsága 2015” kutatás módszertana. *Acta Medicinæ et Sociologica* Vol. 7. No. 20-21: 211-218. oldal
- 2.) Koltai L. Szerkesztette (2015): Éves jelentés a lakhatási szegénységről – 2014. Habitat for Humanity Magyarország. Letöltési hely: http://www.habitat.hu/files/HABITAT_2014_lakhatasi_jelentes_hosszu_1109.pdf Látogatva: 2015. november 30.
- 3.) Kállai B., Lengyelne Pogácsás M., Nyírcsák J. (2016): Munkaerő-piac, külföldi munka és tanulás. *Acta Medicinæ et Sociologica* Vol. 7. No. 20-21: 48-81. oldal
- 4.) Kolosi T., Tóth István Gy., Szerkesztette (2014): Társadalmi Riport. Társi, Budapest, 2014.
- 5.) Malakucziné Póka M. (2015): A Nyíregyházai járás települési szerkezeti, demográfiai, háztartási jellemzői. In: *Acta Medicinæ et Sociologica Életminőség Nyíregyházán*, 2015.
- 6.) Nagy Á., Székely L. (2012): Másodkézből - Magyar Ifjúság 2012. Letöltési hely: http://kutatopont.hu/files/2012/02/Magyar_Ifjusag_2012_masodkezbol.pdf Látogatva: 2015. november 30.
- 7.) Nagy Á., Székely L. (2012): Harmadrészt – Magyar Ifjúság 2012. Regionális helyzetelemzések Letöltési hely: http://www.ifjusagugy.hu/kotetek/Magyar_Ifjusag_2012_3harmadreszt.pdf Látogatva: 2015. november 30.
- 8.) Patyán L. (2014): Egyszemélyes háztartásban élő idősök életminősége. In: *Acta Medicinæ et Sociologica* 5: (12-13). pp. 123-142.
- 9.) R. Fedor A. (2016): Családalapítás és gyermekvállalás a fiatalok körében. *Acta Medicinæ et Sociologica* Vol. 7. No. 20-21: 11-28. oldal
- 10.) Szoboszlai K. (2014): Lakásjellemzők Nyíregyházán, 2012. In: *Acta Medicinæ et Sociologica* 5: (12-13). pp. 105-122.
- 11.) Szoboszlai K. (2015): Lakásjellemzők a Nyíregyházi járásban és a megyeszékhelyen. In: *Acta Medicinæ et Sociologica* 6: (6) pp. 30-46.
- 12.) Takács P., Huszti É. (2016): A Nyíregyházán élő fiatalok életkörülményei a „Nyíregyháza Ifjúsága 2015” kutatás adatai alapján *Acta Medicinæ et Sociologica* Vol. 7. No. 20-21: 169-196. oldal

A szerző

Szoboszlai Katalin PhD

Okleveles szociális munkás, egyetem

Tanszékvezető főiskolai docens

Debreceni Egyetem Egészségügyi Kar

4400 Nyíregyháza, Sóstói u. 2-4.

szoboszlai.katalin@foh.unideb.hu